

**ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за договорите за
финансово обезпечение**

(обн., ДВ, бр. 68 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 24 от 2009 г., бр. 101 от 2010 г., бр. 77 от 2011 г., бр. 70 и 109 от 2013 г., бр. 62 и 102 от 2015 г., бр. 83 от 2019 г. и бр. 8 от 2023 г.)

§ 1. В наименованието на закона накрая се добавя „и за приключващото нетиране“.

§ 2. В чл. 1 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думата „обезпечение“ се поставя запетая и се добавя „както и предмета и действието на приключващото нетиране“.

2. В ал. 2 накрая се добавя „и на приключващото нетиране“.

§ 3. В чл. 2, ал. 3 след думата „обезпечи“ се добавя „или осигури по друг начин“.

§ 4. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1:

а) в т. 3 думата „международните“ се заменя с „многостранните“;

б) точка 4 се изменя така:

„4. кредитна институция съгласно чл. 4, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L 176/1 от 27 юни 2013 г.), както и институциите, изброени в чл. 2, параграф 5 от Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на Директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО (ОВ, L 176/338 от 27 юни 2013 г.);“;

в) точка 5 се изменя така:

„5. финансова институция съгласно чл. 4, параграф 1, т. 26 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012;“;

г) точка 6 се изменя така:

„6. застрахователно и презастрахователно дружество съгласно Кодекса за застраховането;“;

д) точка 7 се изменя така:

„7. инвестиционен посредник съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти;“;

е) точка 8 се изменя така:

„8. управляващо дружество съгласно Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране;“;

ж) точка 9 се изменя така:

„9. предприятие за колективно инвестиране съгласно Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране;“;

з) точка 10 се изменя така:

„10. пазарен оператор или регулиран пазар съгласно Закона за пазарите на финансови инструменти;“;

и) точка 11 се изменя така:

„11. централен депозитар на ценни книжа съгласно чл. 2, параграф 1, т. 1 от Регламент (ЕС) № 909/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 г. за подобряване на сетълмента на ценни книжа в Европейския съюз и за централните депозитари на ценни книжа, както и за изменение на директиви 98/26/ЕО и 2014/65/ЕС и Регламент (ЕС) № 236/2012 (ОВ, L 257/1 от 28 август 2014 г.);“;

к) точка 12 се изменя така:

„12. пенсионноосигурително дружество и дружество за допълнително социално осигуряване съгласно Кодекса за социално осигуряване;“;

л) точка 13 се отменя;

м) в т. 14 накрая се добавя „съгласно Закона за дружествата със специална инвестиционна цел и за дружествата за секюритизация“;

н) в т. 15 думата „съконтрагент“ се заменя с „контрагент“;

о) точка 17 се изменя така:

„17. всяко юридическо лице, при условие че другата страна по договора за финансово обезпечение е лице по т. 1 – 16.“.

2. В ал. 2 думите „държава членка“ се заменят с „друга държава“.

§ 5. В заглавието на чл. 5 накрая се добавя „на финансово обезпечение“.

§ 6. В чл. 7 се правят следните изменения и допълнения:

1. В заглавието накрая се поставя запетая и се добавят думите „по договор за финансово обезпечение“.

2. Алинея 1 се изменя така:

„(1) Финансови задължения за целите на финансовото обезпечение са задълженията, гарантирани чрез договор за финансово обезпечение и подлежащи на уреждане с парични вземания и/или с получаване на финансови инструменти.“

3. Създава се нова ал. 2:

„(2) Финансовите задължения по ал. 1 са:

1. съществуващи, бъдещи или условни задължения, включително задължения, произтичащи от рамков договор или от друго подобно споразумение;

2. задължения, които лице, различно от обезпечителя, има към обезпеченото лице;

3. периодично възникващи родово определени задължения и задължения от определен клас или вид.“

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 7. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В заглавието думите „и клауза за нетиране“ се заменят с „на договор за финансово обезпечение“.

2. В ал. 1:

а) в основния текст накрая се добавя „на договор за финансово обезпечение“.

б) точка 2 се изменя така:

„2. може да се извърши приключващо нетиране по чл. 12а, ако в договора е включена разпоредба за приключващо нетиране.“.

3. Алинея 2 се отменя.

§ 8. В чл. 11, ал. 5 след думите „прекратителна процедура“ се добавя „или при прилагане на оздравителна мярка“, след думата „обезпечителя“ се добавя „или“ и след думите „обезпеченото лице“ се поставя запетая и се добавя „се“.

§ 9. В чл. 12, ал. 1 думите „при влизане в сила на клаузата за нетиране или“ се заличават, след думата „след“ се добавя „извършване на приключващо нетиране по договор за финансово обезпечение“ и се поставя запетая.

§ 10. Създава се чл. 12а:

„Договор с разпоредба за приключващо нетиране

Чл. 12а. (1) Приключващо нетиране може да се извърши на основание изрична разпоредба за приключващо нетиране, включена в договор за финансово обезпечение, рамков договор, договор при общи условия или друг договор с предмет финансово задължение по чл. 12б, независимо дали е уговорено финансово обезпечение.

(2) Съгласно разпоредбата за приключващо нетиране при настъпване на изпълнително събитие, независимо дали чрез нетиране, прихващане или по друг начин:

1. задълженията на страните стават незабавно изискуеми и се превръщат в задължения за плащане на парична сума, равна на изчислената им текуща нетна стойност, или се прекратяват и се заместват от задължение за плащане на такава сума, и/или

2. насрещните задължения на страните се погасяват до размера на по-малкото от тях, като страната, дължаща по-голямата сума, остава да дължи на другата страна единствено нетната разлика между сумите.

(3) Освен ако е уговорено друго, финансовите задължения по чл. 12б, ал. 1, които са предмет на отделни договори, но са обхванати от разпоредба за приключващо нетиране, при настъпване на изпълнително събитие се разглеждат като задължения по един общ договор, който се прекратява в цялост, независимо дали към датата на настъпване на събитието отделните договори са били частично или изцяло едностранно изпълнени.

(4) Договор с разпоредба за приключващо нетиране се доказва в писмена форма.“

§ 11. Създава се чл. 12б:

„Обхват на приключващото нетиране

Чл. 12б. (1) Приключващо нетиране може да се извършва по отношение на следните финансови задължения:

1. задължения, обезпечени с договор за финансово обезпечение по реда на този закон или с еквивалентни договори, сключени съгласно правото на друга държава, както и други задължения по тези договори;

2. задължения по финансови инструменти по чл. 4, т. 4 – 10 от Закона за пазарите на финансови инструменти, без значение дали се търгуват на място на търговия;

3. задължения по сделки с уговорка за обратно изкупуване (репо сделки) и сделки за получаване в заем на ценни книжа по отношение на финансови инструменти по чл. 4, т. 1 – 3 от Закона за пазарите на финансови инструменти;

4. задължения по договори с предмет покупка, продажба или други договори във връзка с финансови инструменти по чл. 4 от Закона за пазарите на финансови инструменти.

(2) Приключващо нетиране може да се извършва и по отношение на задълженията на страна по договор с разпоредба за приключващо нетиране, за които тя се е задължила спрямо другата страна да отговаря за изпълнението на задължение по ал. 1 на трето лице.

(3) Финансовите задължения по този член отговарят на изискванията на чл. 7, ал. 2 и при приключващо нетиране пораждат право само на парично вземане.“

§ 12. Създава се чл. 12в:

„Страни по приключващо нетиране

Чл. 12в. (1) Приключващо нетиране може да се извършва, ако поне една от страните по договор по чл. 12а, ал. 1 е:

1. лице по чл. 3, ал. 1, т. 1 – 15;

2. дружество със специална цел – секюритизация съгласно чл. 2, т. 2 от Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 година за определяне на обща рамка за секюритизациите и за създаване на специфична рамка за опростени, прозрачни и стандартизирани секюритизации, и за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО и 2011/61/ЕС и регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 347/35 от 28 декември 2017г.);

3. лице, което по силата на специален закон има право да извършва сделки с финансови задължения по чл. 12б, ал. 1.

(2) Физически лица и неперсонифицирани правни субекти извън посочените в ал.1, не могат да бъдат страна по договор по чл. 12а, ал. 1.

(3) Страна по договор по чл. 12а, ал. 1 може да бъде и лице от друга държава, което по националното си право има право да извършва сделки с финансови задължения по чл. 12б, ал. 1.“

§ 13. В чл. 13 се правят следните изменения и допълнения:

1. Заглавието се изменя така: „Извършване на приключващо нетиране“.

2. В ал. 2:

а) основният текст се изменя така:

„(2) Освен ако е уговорено друго, при настъпване на изпълнително събитие може да се извърши приключващо нетиране независимо от:“;

б) в т. 1 думите „обезпечителя и/или обезпеченото лице“ се заменят със „страна по договор с разпоредба за приключващо нетиране“;

в) точка 2 се изменя така:

„2. разпореждането с финансово обезпечение или с вземане, което е предмет на приключващо нетиране, както и налагането на заповедта за заповедта върху тях.“

3. В ал. 3 думите „клаузата за нетиране“ се заменят с „разпоредба за приключващо нетиране, която е част от договор за финансово обезпечение“ и се поставя запетая.

§ 14. В чл. 14 се правят следните изменения и допълнения:

1. Заглавието на чл. 14 се изменя така:

„Неприложимост на определени разпоредби относно договорите за финансово обезпечение“

2. Алинея 1 се заличава;

3. Алинея 2 се заличава;

4. В ал. 3 в основния текст думите „не са“ се заменят с „не могат да бъдат обявени за“.

5. В ал. 4 думите „имат правна сила и“ се заличават.

§ 15. Създава се чл. 14а:

„Неприложимост на определени разпоредби относно приключващото нетиране

Чл. 14а. (1) Договор с разпоредба за приключващо нетиране, възникването и изпълнението на финансово задължение по чл. 12б не могат да бъдат обявени за нищожни, относително недействителни, унищожяеми и не могат да бъдат отменяни или прекратявани единствено на основание, че договорът е сключен, съответно финансовото задължение е възникнало или изпълнено в:

1. деня на започване на прекратителната процедура или оздравителните мерки, но преди издаването на заповедта или решението за тяхното започване, или

2. нормативно определен срок преди започване на прекратителната процедура или оздравителните мерки, определен във връзка с тях, или в срок, определен във връзка с приемането на решение или предприемането на друго действие, или пък с настъпването на друго събитие в хода на прекратителната процедура или оздравителните мерки.

(2) Когато договор с разпоредба за приключващо нетиране е сключен или финансово задължение по чл. 12б е възникнало или е изпълнено в деня на започване на прекратителната процедура или оздравителните мерки, но след

момента на тяхното започване, тези действия са противопоставими на трети лица, ако насрещната страна по договора не е знаела, че е настъпила неплатежоспособност, съответно свръхзадълженост, или че е започнала прекратителна процедура, съответно процедура по прилагане на оздравителни мерки.

(3) Договор с разпоредба за приключващо нетиране може да бъде обявен за недействителен по отношение кредиторите на несъстоятелността, ако кредиторът е сключил договора с длъжника преди датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност, но към момента на сключване на договора кредиторът е знаел, че е настъпила неплатежоспособност, съответно свръхзадълженост, или че е поискано откриване на производство по несъстоятелност.

(4) Освен ако е уговорено друго, откриването на производство по несъстоятелност не е изпълнително събитие по смисъла на този закон.

(5) При упражняването на правомощията си в производство по несъстоятелност синдикът не може да прехвърля частично права и задължения по договори с разпоредба за приключващо нетиране, нито да изменя или прекратява такива договори единствено на основание откритото производство по несъстоятелност.

§ 16. В чл. 15 се създава ал. 4:

„(4) При прилагане на оздравителни мерки или откриване на прекратителна процедура в Република България приложимото право по отношение на приключващото нетиране е правото, което се прилага към договора по чл. 12а, ал. 1. Приложимото право по изречение първо определя последиците от извършването на приключващо нетиране, условията и реда за прекратяване на договора и правилата за обявяване на нищожност, унищожаемост или непротивопоставимост на актове.“

§ 17. В чл. 16, ал. 2 думите „чл. 8, 10 и 11“ се заменят с „чл. 8, 10, 11 и 13“, думите „клауза за“ се заменят с „разпоредба за приключващо“, думите „по силата на глава“ се заменят с „по силата на чл. 152 от Закона за публичните финанси и на глава шеста“ и се поставя запетая.

§ 18. В § 1 от допълнителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 1 думите „Международни банки за развитие“ се заменят „Многостранни банки за развитие“, а думата „инструмент“ се заменя с „фонд“.

2. В т. 5 думите „влиза в сила клауза за“ се заменят с „да извърши приключващо“.

3. В т. 6 думата „дълготраен“ се заменя с „траен“.

4. Създава се т. 7:

„7. „Изпълнително събитие“ е неизпълнение на финансово задължение по чл. 12б или друго подобно събитие, уговорено между страните или предвидено в закон, при настъпването на което обезпеченият има право да реализира или да усвои финансовото обезпечение по договор за финансово обезпечение и/или при настъпването на което се извършва приключващо нетиране по договор с разпоредба за приключващо нетиране.“

5. Създава се т. 8:

„8. „Прекратителна процедура“ е колективно производство по осребряване на активите и разпределяне на полученото между кредиторите, акционерите или съдружниците, което се провежда на територията на Република България или на територията на друга държава с участието на административен или съдебен орган, включително когато производството приключва със споразумение или друга подобна мярка, независимо от това, дали производството е по несъстоятелност, по доброволна или по принудителна ликвидация.“

6. Създава се т. 9:

„9. „Оздравителни мерки“ са мерки с участието на административен или съдебен орган, които са насочени към запазване или възстановяване на финансовото състояние и засягат съществуващи права на трети лица, включително производство по стабилизация, мерките, свързани със спиране на плащанията, на действията по принудително изпълнение или с намаляването на вземания, независимо от това, дали се провеждат на територията на Република България или на територията на друга държава.“

Заклучителни разпоредби

§ 19. В Закона за банковата несъстоятелност (обн., ДВ, бр. 92 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 67 от 2003 г., бр. 36 от 2004 г., бр. 31 и 105 от 2005 г., бр. 30, 34, 59, 80 от 2006 г., бр. 53 и 59 от 2007 г., бр. 67 от 2008 г., бр. 105 от 2011 г., бр. 98 от 2014 г., бр. 22, 41, 50, 61, 62 и 94 от 2015 г., бр. 33 и 95 от 2016 г., бр. 91 и 103 от 2017 г., бр. 20 и 22 от 2018 г., бр. 33 и 83 от 2019 г., бр. 12 от 2021 г.; Решение № 8 от 2021 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 48 от 2021 г.; изм. и доп., бр. 25 от 2022 г.) се правят следните допълнения:

1. В чл. 22 се създава ал. 2:

„(2) Алинея 1, т. 1 и ал. 2, т. 1 не се прилагат по отношение на договор с разпоредба за приключващо нетиране по смисъла на Закона за договорите за финансово обезпечение и за приключващото нетиране.

2. В чл. 58 се създава ал. 6:

„(6) Правомощието по този член се упражнява при съобразяване на правилата и ограниченията по Закона за договорите за финансово обезпечение и за приключващото нетиране.“

§ 20. В Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (обн., ДВ, бр. 62 от 2015 г.; изм. и доп., бр. 59 от 2016 г., бр. 85, 91 и 97 от 2017 г., бр. 15, 20 и 106 от 2018 г., бр. 37 от 2019 г., бр. 12 от 2021 г., бр. 25 от 2022 г. и бр. 8 от 2023 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 70а, ал. 8, т. 3 накрая се добавя „и за приключващото нетиране;“.

2. В чл. 100, ал. 1 след думите „финансово обезпечение“ се добавя „и за приключващото нетиране“.

3. В § 1, т. 69 от допълнителните разпоредби думата „разпоредби“ се заменя с „договор с разпоредба“ и след думата „обезпечение“ се добавя „и за приключващото нетиране“.

§ 21. В Закона за платежните услуги и платежните системи (обн., ДВ, бр. 20 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 17, 37, 42 и 94 от 2019 г., бр. 13 от 2020 г., бр. 12 от 2021 г., бр. 25 и 45 от 2022 г., бр. 8 и 66 от 2023 г.) в чл. 134, ал. 4 след думите „Закона за договорите за финансово обезпечение“ се добавя „и за приключващото нетиране“.

§ 22. В Закона за покритите облигации (ДВ, бр. 25 от 2022 г.) в чл. 14 след думите „Закона за договорите за финансово обезпечение“ се добавя „и за приключващото нетиране“.

§ 23. В Търговския закон (обн., ДВ, бр. 48 от 18.06.1991 г., изм. и доп., бр. 25 от 1992 г., бр. 61 и 103 от 1993 г., бр. 63 от 1994 г., бр. 63 от 1995 г., бр. 42, 59, 83, 86 и 104 от 1996 г., бр. 58, 100 и 124 от 1997 г., бр. 21, 39, 52 и 70 от 1998 г., бр. 33, 42, 64, 81, 90, 103 и 114 от 1999 г., бр. 84 от 2000 г., бр. 28, 61 и 96 от 2002 г., бр. 19, 31 и 58 от 2003 г., бр. 31, 39, 42, 43, 66, 103 и 105 от 2005 г., бр. 38, 59, 80 и 105 от 2006 г., бр. 59, 92 и 104 от 2007 г., бр. 50, 67, 70, 100 и 108 от 2008 г., бр. 12, 23, 32, 47 и 82 от 2009 г., бр. 41 и 101 от 2010 г., бр. 14, 18 и 34 от 2011 г., бр. 53 и 60 от 2012 г., бр. 15 и 20 от 2013 г., бр. 27 от 2014 г.,

бр. 22 и 95 от 2015 г., бр. 13 и 105 от 2016 г., бр. 62 и 102 от 2017 г., бр. 15, 27 и 88 от 2018 г., бр. 28, 33 и 83 от 2019 г., бр. 64 и 104 от 2020 г., бр. 25 от 2022 г. и бр. 66 от 2023 г.) се правят следните допълнения:

1. В чл. 644 се създава ал. 6:

„(6) Правомощието по този член се упражнява при съобразяване на правилата и ограниченията по Закона за договорите за финансово обезпечение и за приключващото нетиране.“

2. В чл. 646 се създава ал. 9:

„(9) Алинея 1, т. 1 и ал. 2, т. 1 и 3 не се прилагат по отношение на договор с разпоредба за приключващо нетиране по смисъла на Закона за договорите за финансово обезпечение и за приключващото нетиране.“